

การศึกษาสภาพและปัญหาของกระบวนการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

A STUDY OF CONDITION AND PROBLEM OF INSTRUCTIONAL SUPERVISION PROCESS IN
SECONDARY SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นางสาวมธุรส เตียวปิยกุล *

Maturos Teawpiyakul

อาจารย์ ดร. ดวงกมล บางขวด **

Doungkamol Bangchud, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของกระบวนการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม.2 ประชากร คือ ครูโรงเรียนสังกัด สพม.2 ที่มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปี 2558-2559 ต่ำกว่าระดับประเทศ 10 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 60 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง

เมื่อศึกษากระบวนการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ขั้นตอนการประชุมก่อนการนิเทศการสอนร่วมกันกับครูมีการแต่งตั้ง หัวหน้ากลุ่มสาระฯ เป็นผู้สังเกตการสอน มีการแจ้งวันเวลาในการสังเกตการสอน การประชุมมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ ปัญหา คือ ผู้นิเทศและครูขาดความรู้ในการสังเกตการสอน 2) ขั้นตอนการสังเกตการสอน ด้านการสังเกตสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน มีการสังเกตความสะอาดและความเรียบร้อยของห้องเรียน ด้านการสอนสังเกตความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา โดยผู้นิเทศเข้าไปในชั้นเรียนก่อนครูเริ่มสอนตั้งแต่ต้นจนจบ ใช้แบบบันทึกการสังเกตเชิงคุณภาพ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา 3) ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอนและติดตามผลการสังเกตการสอนและร่วมกันวางแผนการประชุมกับครู ผู้นิเทศวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมที่จะปรับปรุง ปัญหา คือ ผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจ การติดตามผลการสังเกตการสอน มีการสังเกตพฤติกรรมการสอนครั้งต่อไป พบปัญหาผู้นิเทศมีภาระงานมากไม่สามารถติดตามอย่างต่อเนื่อง การวางแผนการประชุมกับครูส่วนใหญ่ไม่มีการวางแผน พบปัญหา ผู้นิเทศและครูไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน 4) ขั้นตอนการร่วมกันประชุมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน มีการประชุมหลังจากครูสอนเสร็จในชั่วโมงโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสังเกตการสอน แจ้งจุดดีและจุดด้อย พบปัญหาขาดการเปิดโอกาสให้ครูเสนอความคิดเห็นและความรู้สึก และ 5) ขั้นตอนการวิเคราะห์และพัฒนากิจกรรมนิเทศการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีขั้นตอนนี้และไม่มีปัญหา

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: maturosji@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: doungkamol_jay@yahoo.com

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study of condition and problem of instructional supervision process in secondary schools under the secondary education service area office 2. The population is teachers under the secondary education service area office 2, which is 10 schools had scores lower than national standard in ONET in the 2015-2016. Informants is deputy director academic affairs and 5 heads of department in the school, amounts to 60 participants. The instrument of data collection was a questionnaire. The data were analyzed by descriptive statistics and presented by essay.

The findings found that 1) the meeting before teaching observation, which selected heads of department to observe. The supervisor were informed time and date and create understanding. Teachers and supervisors were lack of observation knowledge. 2) The classroom observation found that supervisors sit-in classroom to observe on knowledge transfer capability at the beginning. The data were collected by using qualitative worksheet. Most problems were not found. 3) The supervisors were analyzed in teaching behavior and process. The supervisors lacked understanding of data analysis. Monitoring development of teachers were followed by teaching behavior observation next time. The supervisors had a working load which cannot follow-up teachers at continuously. The meeting planning after observation found that most of school were no meeting plan because of teachers and supervisors were not focus on the meeting. 4) The supervisors informed strengths and weaknesses of teachers. The supervisors lacked encouragement teachers for sharing opinions. 5) Analysis and development of instructional supervision process found that most of school did not have this step and most problems were not found.

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศการสอน / การสังเกตการสอนในชั้นเรียน

KEYWORDS: INSTRUCTIONAL SUPERVISION PROCESS / CLASSROOM OBSERVATION

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้อพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา มาตรา 6 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และแนวการจัดการศึกษาดังมาตรา 22 ที่ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

แต่ในปัจจุบันพบว่าโครงสร้างและระบบการศึกษายังบริหารและจัดการภายใต้กฎ ระเบียบ กติกา และแบบแผนการปฏิบัติรูปแบบเดิม ส่งผลให้เกิดปัญหาและความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายังเป็นปัญหา ทั้งเรื่องการขาดแคลนครูในบางสาขา ครูไม่ครบชั้น อัตราส่วนครูต่อนักเรียนและนักเรียนต่อห้องไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างยิ่ง เนื่องจากคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แม้ว่าคนไทยจะได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น โดยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อพิจารณาคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำในทุกกลุ่มสาระ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดจากข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนที่เน้นการสอนเนื้อหาสาระและความจำมากกว่าการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และครูที่มีคุณภาพยังกระจายไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และการผลิตครูเฉพาะสาย เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษเป็นสาขาที่ขาดแคลน ทำให้ต้องนำครูจากสาขาอื่นมาทดแทน (ไทยรัฐออนไลน์, 2557: ออนไลน์) เพราะฉะนั้นปัจจัยหลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ คือ ตัวครู โดยครูต้องมีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพราะคุณภาพการเรียนรู้อยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นสำคัญ การที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพได้นั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ครูจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นวิธีการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพครู คือ การทำให้ครูมีความรู้ความสามารถ (ปฏิบัติได้) และในขณะเดียวกันก็มีกำลังใจที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) การนิเทศการสอนเป็นงานที่ปฏิบัติกับครูเพื่อให้ส่งผลถึงผู้เรียนโดยตรง ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูโดยการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมและร่วมมือเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของการศึกษาเป็นสำคัญ (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556)

นอกจากนี้การนิเทศการสอนยังมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งปรับปรุงพัฒนาการสอนในโรงเรียนโดยเป็นกิจกรรมซึ่งไม่เป็นการบังคับแต่เป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายในการช่วยเหลือ สนับสนุนในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนโดยมุ่งที่พฤติกรรมการสอนของครูที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักของการนิเทศการสอน คือ หลักแห่งการส่งเสริมความเจริญของงามให้แก่ครูและนักเรียน หลักการจัดอย่างเป็นประชาธิปไตย หลักการสร้างขวัญและกำลังใจ หลักการปรับปรุงการเรียนการสอน รวมถึงความร่วมมือและความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน เพื่อมุ่งแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2550) สอดคล้องกับกรองทอง จิระเดชกุล (2550) ที่กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการสอนไว้ว่า การนิเทศการสอนเป็นการปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษา การพัฒนาสถานศึกษา ครูและผู้เกี่ยวข้องเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเป็นการประสานงานให้เกิดการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงทุกๆด้านตลอดเวลา

ดังนั้นผู้บริหารจึงสามารถนำการนิเทศการสอนมาส่งเสริม พัฒนาการเรียนการสอน และช่วยเหลือในการเรียนรู้ของนักเรียนอีกด้วย เนื่องจากการนิเทศการสอนเป็นทั้งกลยุทธ์และเทคนิค วิธีการหนึ่งในการช่วยครูปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาวิชาชีพ (Cheryl F.Fischer, 2008) และผู้บริหารสามารถพิจารณาผลการทดสอบระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ในภาพรวมของวิชาจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนเทียบกับโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดหรือโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดเดียวกันที่มีสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกันและระดับประเทศเพื่อ

นำมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้นโดยใช้ระบบการนิเทศแล้วส่งเสริม สนับสนุน (สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์, 2559)

ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้กำหนดทิศทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 ที่มีทิศทางการจัดการศึกษา โดยกำหนดแนวทางด้านการพัฒนาผู้เรียน คือ เร่งรัดการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) ซึ่งมีตัวชี้วัดความสำเร็จ คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละของผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 โดยรวมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 นอกจากนี้ยังมีการดำเนินโครงการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โครงการการศึกษาการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (กลุ่มนโยบายและแผน สพม.2, 2558)

ถึงแม้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จะมีจุดเน้นและโครงการช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่พบว่ามีโรงเรียนจำนวนมากในสังกัดที่ประสบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ ซึ่งพิจารณาได้จากผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นม.3และม.6 ประจำปีการศึกษา 2558-2559 ทั้งหมด 52 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่มีคะแนนทุกวิชาต่ำกว่าระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพและปัญหาของกระบวนการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต2 ที่มีผลการทดสอบระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2558-2559 ทุกวิชาต่ำกว่าระดับประเทศทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 โรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการใช้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไข พัฒนานิเทศการสอนของครู ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สามารถเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพของกระบวนการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาของกระบวนการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (สพม.2) ที่มีผลการทดสอบระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2558-2559 ทุกวิชาต่ำกว่าระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล คือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5 กลุ่มสาระหลักของโรงเรียนสังกัด สพม.2 ที่มีผลการทดสอบระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2558-2559 ทุกวิชาต่ำกว่าระดับประเทศ จำนวน 10 โรงเรียน รวม 60 คน

ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาจากการศึกษากระบวนการในการนิเทศการสอน 5 ขั้นตอน ของ Glickman Gordon and Ross-Gordon (2009) ดังนี้

1. การประชุมก่อนการนิเทศการสอนร่วมกันกับครู
2. การสังเกตการสอน
3. การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอนและร่วมกันวางแผนการประชุมกับครู
4. การร่วมกันประชุมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน
5. วิเคราะห์และพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของกระบวนการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของกระบวนการนิเทศการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประชุมก่อนการนิเทศการสอนร่วมกันกับครู 2) การสังเกตการสอน 3) การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอนและร่วมกันวางแผนการประชุมกับครู 4) การร่วมกันประชุมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน 5) วิเคราะห์และพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาด้านความชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม และความตรงเชิงเนื้อหา
3. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้แก้ไขแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ
4. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5 กลุ่มสาระฯ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2558-2559 ทุกวิชาต่ำกว่าระดับประเทศจำนวน 10 โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. ผู้วิจัยสืบค้นรายชื่อ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5 กลุ่มสาระฯ ของโรงเรียนทั้ง 10 โรงเรียน จากเว็บไซต์ของโรงเรียน
3. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5 กลุ่มสาระฯ ของโรงเรียนทั้ง 10 โรงเรียน

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ทำการลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ซึ่งมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการสอน 5 ขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ พบว่า เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-45 ปี ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีประสบการณ์ทำงาน 16-20 ปี ส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการสอนจากการสนทนากับเพื่อนร่วมงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการสอน

1) การประชุมก่อนการนิเทศการสอนร่วมกันกับครู

โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบทำหน้าที่สังเกตการสอน โดยส่วนใหญ่ผู้รับผิดชอบในการสังเกตการสอน คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการประชุมก่อนการนิเทศการสอนร่วมกันกับครู เป็นการประชุมแจ้งวันและเวลาในการสังเกตการสอน ส่วนวัตถุประสงค์ของการประชุมก่อนการนิเทศการสอนร่วมกันกับครู พบว่าส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้สังเกตการสอนกับครู ปัญหาในการประชุมก่อนการนิเทศการสอนร่วมกันกับครู พบว่า ผู้นิเทศและครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสังเกตการสอน

2) การสังเกตการสอน

การสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นิเทศสังเกตเรื่องความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นิเทศสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในด้านความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา

การปฏิบัติตนในการสังเกตการสอนของผู้นิเทศ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นิเทศเข้าไปนั่งในชั้นเรียนก่อนครูเริ่มการเรียนการสอน และนั่งสังเกตการสอนตั้งแต่ต้นชั่วโมงจนจบการเรียนการสอนในชั่วโมงนั้นเท่ากัน การเลือกใช้เครื่องมือในการสังเกตการสอน พบว่า มีการใช้แบบสังเกตการสอนเชิงคุณภาพ

ปัญหาในการสังเกตการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา โดยมีปัญหาที่พบในเรื่องผู้นิเทศขาดการสังเกตการสอนอย่างต่อเนื่อง

3) การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอนและร่วมกันวางแผนการประชุมกับครู

การวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอน พบว่า ส่วนใหญ่วิเคราะห์ในประเด็นพฤติกรรมการสอนของครู และกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอน โดยให้ครูร่วมกันพิจารณาพฤติกรรมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ปัญหาในการวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอน พบว่า ผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอน

การติดตามผลการสังเกตการสอน ติดตามผลโดยวิธีการสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนในครั้งต่อไป ปัญหาในการติดตามผลการสังเกตการสอน พบว่า ผู้นิเทศมีภาระงานมากจึงไม่สามารถติดตามผลการสังเกตการสอนได้อย่างต่อเนื่อง

ส่วนการวางแผนการประชุมกับครู พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีการวางแผนการประชุมกับครู ส่วนที่มีการวางแผนการประชุม วางแผนในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับผลการสังเกตการสอน การร่วมกันพิจารณาหาวิธีการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และการร่วมกันพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ปัญหาในการวางแผนการประชุมกับครู พบว่า ผู้นิเทศและครูไม่เห็นความสำคัญของการวางแผนการประชุม

4) การร่วมกันประชุมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน

มีการร่วมกันประชุมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน โดยจัดประชุมหลังจากครูสอนเสร็จในชั่วโมงนั้นๆ การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสังเกตการสอนของครู พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นิเทศแจ้งให้ครูทราบถึงจุดดีและจุดด้อยในการจัดการเรียนการสอน ปัญหาในการร่วมกันประชุมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน พบว่า ขาดการเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเอง

5) การวิเคราะห์และพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น

ส่วนใหญ่ไม่มีการวิเคราะห์และพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน ที่มีส่วนใหญ่ต้องการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการนิเทศการสอนในขั้นตอนการสังเกตการสอน ปัญหาในการวิเคราะห์และพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ที่มีปัญหาจะเป็นเรื่อง ผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์และพัฒนากระบวนการนิเทศการสอน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการศึกษาสภาพและปัญหาของกระบวนการนิเทศการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1) การประชุมก่อนการนิเทศการสอนร่วมกันกับครู

การประชุมก่อนการนิเทศการสอนร่วมกันกับครู พบว่า โรงเรียนมีการประชุมแต่งตั้งผู้รับผิดชอบทำหน้าที่สังเกตการสอน โดยส่วนใหญ่ ผู้รับผิดชอบในการสังเกตการสอน คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการสอนสูง และเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับครู

มากกว่าผู้บริหาร เข้าใจความแตกต่างและความสามารถในการสอนของครูแต่ละบุคคลในกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ จุไรรัตน์ สดรุง (2559) ได้กล่าวว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับครูในสายงานมากที่สุดจึงเป็นผู้รู้ปัญหาและความต้องการของครูใน กลุ่มงานหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นอย่างดี ซึ่งหนึ่งในบทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ การจัดให้มีการสังเกตการสอน

ปัญหาในการประชุมก่อนการนิเทศการสอนร่วมกันกับครู พบว่า ผู้นิเทศและครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสังเกตการสอน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้นิเทศและครูไม่มีการศึกษาหาความรู้ในเรื่องการสังเกตการสอนก่อนที่จะประชุม จึงทำให้ไม่สามารถสะท้อนปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และหาแนวทางร่วมกันในการสังเกตการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นก่อนที่ผู้นิเทศจะจัดประชุมก่อนสังเกตการสอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสังเกตการสอนเป็นอย่างดีเพื่อรับทราบถึงความต้องการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสภาพและปัญหาในการสอนของครู รวมทั้งกำหนดแผนในการสังเกตการสอนได้ตรงตามปัญหา ความต้องการและระดับศักยภาพของครู ดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์กรุงเทพมหานคร (2540 อ้างถึงใน จุไรรัตน์ สดรุง, 2552) กล่าวว่า ผู้นิเทศต้องมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการนิเทศและการจัดการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูพัฒนาหรือปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยนำข้อมูลป้อนกลับจากการสังเกตการสอนไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2) การสังเกตการสอน

การสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียน พบว่า ผู้นิเทศสังเกตความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา มีการปฏิบัติมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ที่มีเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและทักษะ สามารถนำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับ จักรแก้ว นามเมือง (2555) กล่าวว่า ครูต้องมีความสามารถถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ เช่น ประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนต่างๆ สามารถอบรมบ่มนิสัยผู้เรียนให้มีศีลธรรม วัฒนธรรม กิจนิสัย สุชนิสัย และอุปนิสัยที่ดี สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียนและก้าวทันเทคโนโลยี สามารถพัฒนาผู้เรียนให้คิดกว้าง คิดไกล และมีวิจารณญาณที่จะวิเคราะห์ข่าวสารต่างๆได้ดี เป็นต้น

ปัญหาในการสังเกตการสอน พบว่า ผู้นิเทศขาดการสังเกตการสอนอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทำให้ผู้นิเทศไม่สามารถวิเคราะห์ผลจากการสังเกตการสอนได้อย่างครบถ้วน และไม่สามารถบ่งบอกพฤติกรรมที่ครูควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพฤติกรรมที่โดดเด่นในการจัดการเรียนการสอน ดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์กรุงเทพมหานคร (2540 อ้างถึงใน จุไรรัตน์ สดรุง, 2552) ได้กล่าวว่า การสังเกตการสอนควรกระทำหลายๆครั้งจนผู้นิเทศและครูมีความมั่นใจว่า การปฏิบัติการสอนของครูประสบผลสำเร็จและเป็นที่น่าพอใจ

3) การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอนและร่วมกันวางแผนการประชุมกับครู

การติดตามผลการสังเกตการสอนของครู พบว่า มีการติดตามโดยการสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนในครั้งต่อไป มีการปฏิบัติมากที่สุด ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้นิเทศควรสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนในครั้งต่อไปเพื่อติดตามพัฒนาการของครูว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ผู้นิเทศแนะนำ หรือมีปัญหาที่ต้องปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2553) ที่ได้กล่าวว่า การติดตามผลการเยี่ยมชั้นเรียนในครั้งต่อไปมีประโยชน์ต่อการสอนของครู ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโลกทัศน์ของครูให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และแก้ปัญหาเฉพาะอย่างให้แก่ครู ติดตามผลการสังเกตการสอนของครูเพื่อสำรวจดูรายละเอียดหรือความรู้ที่ได้มาว่าสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างไร

ปัญหาในการวางแผนการประชุมกับครู พบว่า ผู้นิเทศและครูไม่เห็นความสำคัญของการวางแผนการประชุม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การวางแผนการประชุมกับครูเป็นการกำหนดแนวทางในการจัดประชุมร่วมกับครูหลังการสังเกตการสอนอย่างมีหลักการ เพื่อช่วยให้จัดการประชุมมีประสิทธิภาพ หากผู้นิเทศและครูไม่เห็นความสำคัญในการวางแผนการประชุม ย่อมส่งผลให้การประชุมกับครูภายหลังการสังเกตการสอนขาดประสิทธิภาพในการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสังเกตการสอนของครูและหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ จุไรรัตน์ สุตรุ่ง (2559) ได้กล่าวว่า การวางแผนปฏิบัติงานนิเทศทำให้ทุกคนรู้จุดมุ่งหมายและแนวทางในการปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้น ช่วยประหยัดเวลาและแรงงาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเห็นอุปสรรคและหนทางที่จะขจัดอุปสรรคต่างๆ การวางแผนทำให้ได้ศึกษาหลักการและวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินงาน ในขณะเดียวกันการร่วมวางแผนทำให้เกิดการประสานงานและร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ

4) การร่วมกันประชุมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน

การร่วมกันประชุมกับครูภายหลังการสังเกตการสอนเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้นิเทศแจ้งให้ครูทราบถึงจุดดีและจุดด้อยในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การแจ้งให้ครูทราบถึงจุดดีของตนเองที่ต้องคงไว้ และจุดด้อยที่ต้องปรับปรุง พัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอน โดยผู้นิเทศต้องสนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจครูในการเปิดใจยอมรับฟังจุดดีและจุดด้อยของตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ Copeland and Boyan (1978, อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี, 2554: 190) ได้กล่าวว่า การประชุมภายหลังการสังเกตการสอนเป็นขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เกี่ยวกับผลการสังเกตการสอนและการบันทึกข้อมูลจากการสังเกตการสอนในชั้นเรียนของครู ในขณะเดียวกันผู้นิเทศควรกระตุ้นให้ครูมองเห็นและยอมรับผลที่ได้จากการสังเกตการสอนโดยผู้นิเทศกับครูร่วมกันพิจารณายุทธวิธีในการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนเพื่อส่งผลถึงพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

แต่จากผลวิจัยพบปัญหาเรื่องขาดการเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเอง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากผู้นิเทศไม่เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและความรู้สึก ครูย่อมรู้สึกอึดอัดใจและอาจเกิดความขัดแย้งกับผู้นิเทศ ส่งผลให้ครูไม่ยอมให้ผู้นิเทศมาสังเกตการสอนอีกต่อไป ดังที่ Glickman, Gordon and Ross-Gordon (2010) ได้กล่าวไว้ว่า หลังจากผู้นิเทศได้ทำการสังเกตการสอน วิเคราะห์ข้อมูลการสังเกต รวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะนำมาอธิบายกับครูผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศต้องมีการนัดประชุมกับครูเพื่อให้คำอธิบายและปรึกษาให้ครูได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่คุณนิเทศได้วิเคราะห์ แต่ในอันดับแรก ผู้นิเทศต้องเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นและเสนอความคิดเห็น ความเข้าใจตนเองก่อนแล้วผู้นิเทศค่อยติดตามและคิดหาวิธีการในการอธิบายจุดที่บกพร่องหรือจุดที่ควรปรับปรุง หลังจากนั้นผู้นิเทศกับครูเริ่มวางแผนร่วมกันในการปฏิบัติการนิเทศการสอนในครั้งต่อไปเพื่อมุ่งให้ครูพัฒนาเป็นครูมืออาชีพ

5) การวิเคราะห์และพัฒนาระบบการนิเทศการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น

ในการวิเคราะห์และพัฒนาระบบการนิเทศการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีการวิเคราะห์และพัฒนาระบบการนิเทศการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน เนื่องจากขั้นตอนการประชุมภายหลังการสังเกตการสอนเป็นขั้นตอนการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เกี่ยวกับผลการสังเกตการสอนของครู โดยผู้นิเทศกับครูร่วมกันพิจารณาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสามารถช่วยให้ครูมีพัฒนาการด้านการจัดการเรียนการสอนที่ดีขึ้นได้ หากผู้นิเทศมีความชำนาญในการนิเทศการสอน และดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการสอนในแต่ละขั้นตอนได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพแล้วอาจไม่จำเป็นต้องดำเนินการวิเคราะห์และพัฒนาระบบการนิเทศการสอนทั้ง 4 ขั้นตอน และหากศึกษาตามหลักการแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ โดยส่วนใหญ่จะไม่มีในขั้นตอนนี้ ดังที่ Acheson and Gall (1997) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ การสอน มี 3 ขั้นตอน คือ 1. การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครู 2. การสังเกตการสอน และ 3. การประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ สอดคล้องกับ Copeland and Boyan (1978, อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี, 2554: 190) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอนไว้ 4 ขั้นตอน คือ 1. การประชุมก่อนการสังเกตการสอน 2. การสังเกตการสอน 3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน และ 4. การประชุมภายหลังการสังเกตการสอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการดำเนินการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ผู้นิเทศควรดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการสอนอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของครู โดยพิจารณาสถานภาพด้านอายุ และประสบการณ์สอนของครูเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพของตน

2. ผู้นิเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของครูต่อการได้รับการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรทอง จิรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต2. (2558). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2555*. กรุงเทพฯ. (ม.ป.พ.).
- จักรแก้ว นามเมือง. (2555). บุคลิกภาพของครูและลักษณะการสอนที่ดี. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ ฉบับพิเศษ (วิทยาเขตพะเยา)*, 32-37.
- จุไรรัตน์ สุตรุ่ง. (2552). การจัดการนิเทศภายในโรงเรียน Management In-School Supervision เอกสารคำสอน วิชา 2748617. เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย.
- จุไรรัตน์ สุตรุ่ง. (2559). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2553). *การนิเทศการศึกษา*. (ม.ป.ท., ม.ป.พ.).
- วัชร เล่าเรียนดี. (2550). *การนิเทศการสอน*. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2554). *นิเทศการสอน (พิมพ์ครั้งที่9)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ชการพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่12). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์. (2559). การนำผลสอบ O-NET ไปพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. *NIET NEWS*, หน้า57.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ. (ม.ป.พ.).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ. (ม.ป.พ.).
- ไทยรัฐออนไลน์. (2557). วิเคราะห์ 'คะแนนโอเน็ต'เหตุใดยังย่ำแย่. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/413042>.

ภาษาอังกฤษ

- Acheson, K. A., & Gall, M.D. (1997). *Techniques in the Clinical Supervision of Teachers Preservice and Inservice Applications* (4th ed). New York: Longman.
- Fischer, Cheryl F. (2010). *Supervision of Instruction*. Retrieved from <http://www.stanswartz.com/adminbook/chap3.htm>.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2009). *The Basic Guide to Supervision and Instructional Leadership* (2nd ed). Boston: Pearson Education.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2010). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach* (8th ed). Boston: Allyn and Bacon.